

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NANU, ANDREEA

Manuscrisele nu ard / Andreea Nanu. - București : Eikon, 2026
ISBN 978-606-49-1645-7
821.135.1

Ilustrația copertei: Agnolo di Cosimo (Bronzino),
Portretul Lucreziei Panciatichi, cca 1545 (detaliu)

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Andreea Nanu

Manuscrisele nu ard

r o m a n

E I K O N

București, 2026

Prolog

Numele meu este Melek. Melek Jibrail. Nu sunt arhanghelul bunevestiri, cu toate că ea așa mi-a spus. Sunt un om despre care tot ea – cea al cărei nume îl veți afla curând, pentru că din iubire pentru ea s-a născut această carte – a spus că ar avea aripi. Nu mi-am văzut niciodată aripile, nici măcar umbra lor n-am întrezărit-o, deși port în gură gustul de cenușă al unui zbor frânt. Unul care mă băntuie, de parcă ar tot încerca să mă salte de la pământ la cer, ca pe *frumoasa Remedios*... De multe ori, încă din copilărie, am visat că zbor, că pot să mă înalț deasupra locurilor și a oamenilor pentru că de acolo, de sus, totul poate fi înțeles, acceptat, chiar iertat. Poate că și acest zbor neîmplinit a fost unul visat. Un vis care s-a transformat mai târziu în zborul imaginației mele de scriitor fiindcă, așa cum spunea Vladimir Nabokov, imaginația însăși are aripi și zboară, în timp ce noi, sărmani muritori, nu suntem decât umbra ei pe pământ. Un zbor închipuit, pentru că îl dorisem încă din timpul în care mă alcătuiam în pântecul mamei mele și, de acolo, din acea visare amniotică am anticipat, pregustând-o, întâlnirea mea cu Ea.

Numele ei era Francisca. O strigau *Fani*, dar eu am continuat să-i spun pe acest nume, sculptat parcă într-o stâncă spălată de soare. Avea o frumusețe

grecească; nu aceea sobră, șlefuită, a medaliilor, ci una sălbatică, adamică, a locurilor înalte, care mă ducea cu gândul la Oracolul din Delphi sau la peșterile inaccesibile unde pustnicii duc o viață de renunțare. Dar nu vreau să intru prea abrupt în povestea întâlnirii mele cu ea, a iubirii noastre care continuă să îmi susure în urechi de aici, *de sus*; stau în bătaia vântului, pe acoperișul clădirii în care, un etaj mai jos, mi-am închiriat biroul. Sunt „editor și scriitor”. Am scris la viața mea câteva cărți, poate uneori le-am confundat cu viața însăși, iar acum mă simt oarecum pustiu, absolut singur. Absolut? Prefer să spun *oarecum* pentru că în orice trăire încap o doză de relativism – am fost educat să am simțul măsurii, al ridicolului, motiv pentru care cred că nici tragediile nu trebuie să fie absolutizate. Poate că pentru alții nu sunt tragedii, ci doar fapte încheiate pe care existența le consumă *consumându-te*, lăsându-te gol ca să mai crească și altceva în loc, într-un viitor anotimp al vieții; cel pe care, îndeobște, îl numim Veșnicie. Credeți în veșnicie? Este o întrebare serioasă, nu vă sustrageți de la răspuns. Chiar dacă nu credeți încă, va trebui să o faceți dacă vreți să coborâți împreună cu mine în această poveste de dragoste, cea dintre un bărbat și o femeie ale căror destine s-au împletit în cel mai straniu chip cu putință. Și, dacă veți crede, poate mă veți ajuta și pe mine, cel care încă nu sunt deplin convins, să-mi încep *istorisirea*. A început dincolo de catapeteasma lumii acesteia și tot acolo, subtil și neașteptat, s-a întors, fără să mă consulte, nici să-mi dea vreun avertisment. Pentru că veșnicia

este *ceea ce ne ia prin surprindere*, e clipa deplină care durează, crește învăluindu-ne în rotunjimile ei, ca pe-o insectă captivă în chihlimbarul unui strop de rășină pe scoarța copacului.

Așadar, înainte de a vă invita să mă urmați, vă întreb încă o dată: *credeți în veșnicie?* Sau dacă întrebarea vi se pare prea îndrăzneță, reflectați măcar la plăcerea de-a ne omori timpul, *rânind eternitatea*, cum spune Thoreau. E greu să crezi în ceva aproape imposibil de definit, sau a cărui definiție respinge certitudinea. Nu mă refer la o veșnicie a marilor cuceriri omenești, a construcțiilor care sfidează timpul sau a marilor idei, ci la acel sentiment solitar, stingher, care te cuprinde uneori în miez de noapte, ca o umbră sau ca o șoaptă. Uneori simt că am purtat întrebarea asta dincolo de cuvinte, încă de când am citit prima dată Biblia și am auzit despre pomul vieții din grădina Edenului – acel copac din mijloc, ca un *axis mundi* legând pământul de cer. Acolo era începutul. Acolo începea veșnicia pierdută. În acea primă Carte din care s-au născut celelalte. În acel prin Cuvânt înaripat și Viu din care s-au născut cuvintele noastre căzute, moarte... În *Frații Karamazov*, Ivan se joacă cu veșnicia, spunând că dacă Dumnezeu nu există, atunci totul este permis. În *Veacul de singurătate* al lui García Márquez, cu al său Macondo care nu moare, ci se rescrie, veșnicia pare o simplă repetiție – ramificată, luxuriantă în experiențe și descoperiri cu fiecare generație, dar totuși, repetiție. Ceva ce, în cele din urmă, e sortit să se reducă la un sâmbure; eternul condensat într-un grăunte de nisip pe fundul clepsidrei, un

punct metafizic care conține totul, ca-n *Aleph*-ul lui Borges. Umanitatea a trecut rapid de la tot timpul din lume la lumea condensată într-o fracțiune de timp, tradusă într-o nevindecată nerăbdare de-a fi. Și această iuțime, cine o va reține? O pagină de literatură sau mai degrabă scoarța unui copac, ca acela din *Insula* lui Elif Shafak, în care viața și moartea, iubirea și războiul, tăcerea și memoria se imprimă mai bine decât pe-o pagină albă? O pagină sau o adiere de vânt pe-o plajă pustie, bătaile unui ceasornic sau o madlenă – tot atâtea expresii literare ale unei veșnicii personale; care ia, ca la Borges, forma unei biblioteci sau labirint, sau rămâne, ca pentru Dostoievski, o odaie sărăcăcioasă. Timp nesfârșit sau doar răgazul cât să spui o glumă, ca pentru Hermann Hesse. Clipa căreia fiecare dintre noi i-ar putea spune, ca Faust, *oprește-te, ești atât de frumoasă!* Da, poate că pentru asta scriu. Ca să-mi înșel frica de moarte. Sau ca să-mi astâmpăr setea și foamea de veșnicie. Mi-am făgăduit de atâtea ori că mă voi opri. Și-atunci propria neputință îmi aduce în minte versurile lui Emily Dickinson: „Cum nu mă puteam opri să-mi trag sufletul,/ Moartea, într-o noapte,/ A oprit caleașca și mi-a cerut s-o însoțesc/ În Eternitate.” Ce aș alege eu? Imaginea lui Nabokov, care vede veșnicia ca pe lectura unei cărți nesfârșite, la lumina unei inepuizabile candelă... Vedeți, oricare ar fi răspunsul pe care l-ați alege, toate aceste chipuri ale eternității vă așteaptă în cărți – poate că spre Carte ar trebui să ne întoarcem, cu această unică, esențială întrebare. Cu toate întrebările noastre. Bunăoară, de ce scriu această

carte? Poate e adevărat că facem ceea ce suntem. Scriu. Fiindcă sunt un izvor a cărui apă, pe care nimeni nu se mai oprește s-o bea, nici să-i admire limpezimea sub luna singuratică, sunt cuvintele... Vedeți, îmi fac un aliat din marea literatură, fiindcă ea este cea care mă conduce, ca pe un Oedip vinovat în lumea asta oarbă. Unde? Spre *Ea*...

*

Editura era totul pentru mine. Cifra de afaceri creștea – continuă să crească și acum – iar viitorul îmi strălucea mai puternic decât reclamele luminoase care mă trezeau de la prima oră, ca tot atâtea promisiuni fictive. Sau poate că ar fi mai nimerit să spun: *promisiunile ficțiunii*. De ce scriu? Scriu pentru că asta înseamnă pentru mine să *fiu*. Cu alte cuvinte, scriu ca să nu dispar; din teama că atunci când mă voi opri, totul va înceta împreună cu mine și n-aș vrea să fiu răspunzător pentru încremenirea tuturor lucrurilor. N-aș vrea să mă opresc înainte de-a mai spune o poveste. Încă una? Sau singura poveste adevărată? N-aș vrea să renunț înainte de-a reuși să fac ce i-am promis: *să o povestesc*. Melek, povestește-mă. Smulge-mă din moarte și dă-mi viață. Cum să fac asta? Poate ca Paul Auster, pentru care scrisul e o învățare a morții. Cum adică? Foarte simplu, scriu fraze și mă retrag în mine, ca o succesiune de valuri ce lasă urme indescifrabile pe o plajă pustie, dar al căror mister atrage încă, ca o promisiune a ceea ce va putea să-mi supraviețuiască. Sau ca Virginia Woolf, cu ale cărei femei îi plăcea adeseori să se asemene, printre ale cărei mări îi plăcea să călătorească,

plutind în visul ei lucid, abandonându-se cu voluptate pe canapeaua veche, păzită de ochii de strigoi ai lui Mavrocordat. Da, odată ce le scrii, cuvintele respiră, personajele – femeile și mărilor – capătă o viață a lor și te trezești dus departe, ca Ulise legat de catarg, printre șușotelile ademenitoare ale sirenelor-ficțiuni. Ficțiunea e un cântec de sirenă. Cântecul cu care mă ademenea de fiecare dată, la capătul căruia palpita stingheră făgăduința că o voi cunoaște cu adevărat. Ce înseamnă să spui *cu adevărat*, în literatură? Julian Barnes m-a sedus mereu cu hotărârea cu care spune că ficțiunea e o formă de minciună care rostește adevărul. Ce promite scrisul? Italo Calvino m-a învățat că nu promite adevărul, ci doar că povestea poate fi spusă. Doar atât. Ar trebui să-mi fie de-ajuns. Literatura nu minte, dar se răzbună dacă o confundăm cu viața adevărată. Asta am și făcut, i-am dăruit viața mea. Viața mea în schimbul puterilor ei miraculoase, magice; iar ea mi-a dăruit totul, mai puțin dragostea. Tot ce era mai greu, în afară de iertare. Căci a ierta nu este o putere supranaturală, ci o forță a sufletului. Dar taina aceasta...Prospero a înțeles-o abia după ce și-a frânt bagheta, aruncând-o în mare. Fără să renunțe la cărți.

Îmi amintesc că, în ziua aceea, căutam febril un sediu nou pentru editura mea, pe care-o numisem *Furtuna*. Ca editor, îmi doream să găsesc, pe lângă un sediu impunător, o voce unică, un talent capabil să provoace o mică furtună în mediul nostru sufocat de mode, orgolii și rețete de succes. Da, *Furtuna* lui Shakespeare, pentru că ea a rămas încă din copilărie

amintirea cea mai emoționantă a întâlnirii mele cu literatura. De îndată ce am început timid să-i percep sensurile, *Furtuna* a devenit sinonimă cu o căutare personală. Întotdeauna începi să cauți din dragoste pentru o căutare, din pasiune pentru aventură. Mă identificam cu Prospero, stăpânul cărților mele, prințul insulei care începea în camera mea și continua în grădina casei noastre patriarhale, într-un București care acum există doar în imaginația mea. Un București care supraviețuia grație cărților în anii dictaturii și care traversa întunericul zilelor și nopților cu ajutorul literaturii; literatura ascunsă, vândută pe sub mână, multiplicată ilegal, interzisă. *Supraviețuiam prin fructul oprit*. Trecerea prin istorie se dovedea dificilă și împărțeam cu familia fragilele corăbii ale spiritului, sub amenințarea neconținută a cenzurii, a închisorii, a umilințelor, a naufragiului zilnic. A procura o carte era o mare îndrăzneală; trebuia să stai la coadă în fața vitrinelor cenușii ale librăriilor din cartier, fără certitudinea că vei cumpăra un exemplar. Pentru o carte bună erai obligat să cumperi alte două de duzină, adică, de exemplu, trebuia să achiziționezi dogmaticile partidului comunist ca să devii posesorul norocos al unui Baudelaire. Cititul era o adevărată aventură. Scrisul devenea un act existențial, un angajament într-o furtună adevărată care ne arunca mereu spre stâncile totalitare. În România comunistă, libertatea de exprimare nu exista. Un scriitor revoltat sfârșea ca Prospero, izolat, exilat, închis. Închisorile nu erau *inventate*, ca-n „creierul negru” al lui Piranesi, ci foarte reale. Cum să ne imaginăm că Ariel putea

să-și găsească libertatea într-o astfel de lume? Și totuși, când l-am descoperit pe Shakespeare, am început să cred că era posibil. Poate că nu te naști liber, dar poți deveni. Ce literatură generoasă a inspirat ideea asta, care rămâne totuși o aventură riscantă, fără garanții. Posibilitatea libertății când te naști în închisoarea istoriei, a unei limbi minore sau a unei culturi provinciale, într-o „gândire captivă”. Ce forme ar trebui să ia scrisul meu ca să devin liber? După câteva decenii de la căderea dictaturii, închisorile noastre au devenit muzee. Oamenii le vizitează, așa cum ne vizitează uneori uitarea, adierea otrăvită a unui coșmar, gustul de cenușă al unei neputințe, zgura lașității dizolvante. Am rămas turiști în propria istorie din care n-am înțeles nimic. Iat-o, e gata să se șteargă din ignoranță și indiferență și, peste toate astea, rămâne o rană deschisă care bântuie tăcut, ca o incantație sau un recviem: posibilitatea libertății. Posibilitatea care începe cu o *cameră a ta*, ca-n Virginia Woolf, care continuă cu acele câteva cuvinte prețioase, răpite tăcerii și morții, scrijelite într-o celulă în care ai fost închis, ca Ahmatova sau Havel, sau desenate vremelnice pe nisip într-o insulă în care ai fost aruncat, ca Robinson sau Prospero. Marele Inchizitor a înțeles de la început cât de insuportabilă îi este omului propria libertate. Camus spunea că *omul este singura fiinta care refuză să fie ceea ce este*. Posibilitatea de-a spune *nu sunt eu* sau *nu sunt ce mi s-a spus că sunt*. Ea, *Francisca*, locuia în această posibilitate ca într-un cocon de lumină; o lumină atât de puternică încât aveam impresia că se pogoară

de sus asupra mea când, de fapt, era doar o mică flăcără pe care tot ea o apăra, în întunericul de iad al furtunii, cu făptura ei. Auster, în *Cartea Memoriei*: „Așază o foaie de hârtie albă pe masă în fața lui și scrie cu stiloul aceste cuvinte: A fost. Nu va mai fi niciodată.” Îl contrazic: Scriu. A fost. Și va continua să existe, pentru totdeauna.

...Atunci mi-a căzut în mâini pagina cu anunțuri de mică publicitate: o clădire impunătoare, istorică, își ceda spațiile spre închiriere. Zonă centrală, chirie accesibilă. Merita să încerc. Am ajuns la fața locului și am înțeles motivul pentru care prețurile erau atât de mici. Un azil de psihiatrie funcționa în clădirea cu pricina, pe care ar fi preluat-o spitalul central dacă primăria n-ar fi stigmatizat-o cu o bulină roșie. *Prăbușire iminentă în caz de cutremur*. În plină criza financiară, secția mai avea de așteptat până să fie transferată... Am intrat în sala de la parter, încercând să obțin informații sigure de la cineva. Contractorul mă aștepta... în *sala de așteptare* a unei agenții CFR. Mi-a explicat, prevenitor, că parterul urma să funcționeze drept agenție de turism și, în același timp, ca sală de așteptare pentru gara de peste drum; e drept, o gară modestă pentru deplasări interne, dar totuși, o gară. Al treilea etaj fusese deja închiriat de un antreprenor misterios, despre care nu aveam să aflu mare lucru, decât că i se spunea *domnul D...*

— Bine, atunci ce mai aveți liber, din moment ce ați dat anunțul în ziar? Eram agasat de timpul pierdut și de speranțele cu care mă înfățișasem acolo la prima oră. Eram primul și la naivitate.

— Etajul doi, firește. Intervalul, *limbo*...E numai bun pentru birouri, am acolo o echipă care montează deja instalații, pereți falși...tot ce doriți, doar să-mi spuneți, va fi gata cât ai bate din palme.

Da, totul suna cam *fals* în gura personajului care părea hotărât să mă tragă pe sfoară, într-un fel sau altul. Am luat liftul; urca molcom, ca un melc fără cochilie pe un perete ud, după ploaie. În dreptul primului etaj ne-am oprit să-i facem loc unei asistente cu brațul încărcat de seringi și cutii cu pansamente.

— Deocamdată liftul e comun, dar intenționăm să punem unul și pe exterior, ca să nu vă intersectați cu cei de la etajul întâi...

Spusese *cei de la etajul întâi* cu oarecare fereală, dându-și seama de gafa pe care o făcuse față de asistentă. E cert că nu-mi recomandă să frecventez acea parte a clădirii și căuta să-mi ascundă în permanență dezavantajele afacerii *extrem de avantajoase* pe care încerca să o încheie cu mine... Clar, trebuia să mă hotărâsc, să rămân sau să plec, până nu era prea târziu. Trecuse deja de prânz. Asistenta coborî la unu, după care noi ne-am continuat ascensiunea. M-am strecurat printre saci cu ciment, folii și panouri, plăci de parchet și gresie, becuri, cabluri... dar priveliștea aceea...

— Ei, ce spuneți, chiar și numai pentru priveliște merită să închiriați... Pentru ce vă trebuie, dacă-mi permiteți?

— Pentru o editură...sunt și scriitor.

— Poftim, nimic mai potrivit...vreți să spuneți că nu vă inspiră?

Nemernicul mă înhățase. Întotdeauna am avut o slăbiciune pentru priveliști, pentru peisajele care mi se dăruiau generos, din locuri înalte. Încă din copilărie, tata mă purta pe umeri *ca să pot vedea lumea de sus*. Deși nu era chiar atât de înaltă, clădirea îmi dădea senzația unei verticalități stranii, de parcă aș fi fost înghițit în burta unui dragon sprijinit pe picioarele de dinapoi, gata să atace sau să contemple regește orașul ce i se oferea ca o pradă ușoară, în strada forfotitoare... Mă uit la făpturile care se adună în pâlcuri, se agită o vreme pentru ca apoi să se despartă haotic, ca meandrele unui râu sau ca șuvoaiele unui furnicar. Montaigne scria că peisajele sunt ca niște oglinzi ale sufletului, nu fac decât să reflecte ceea ce purtăm deja în noi și poate că această familiaritate ni le prezintă ca fiind atrăgătoare. Da, parcă acum îmi amintesc mai limpede: mă ridicam pe vârfuri să descopăr ceva nou dincolo de marginea ferestrei sau de gardul grădinii, dar nu mă lăsam până când nu identificam în acea noutate un detaliu vechi, cunoscut, consolator. Voiam să fac parte din ceva mai vast decât mine, ca-n peisajele Virginiei Woolf, ca Thoreau pierdut în sălbăticia de la Walden sau ca Hans Castorp pe culmile înzăpezite de la Berghof dar, în același timp, simțeam nevoia să mă întorc în siguranță în propria cochilie, în limitele cunoscute ale unui spațiu familiar, care să-mi aparțină și pe care să-l pot controla. Poate de aceea peisajele despre care am scris au părut mai convingătoare decât acelea pe care le-am străbătut în realitate. *Cum se poate, chiar ați fost acolo?* Nu, îmi vine să spun, mai degrabă, că n-am călătorit